

Sobre Sofia i el món

**"El món de Sofia'
('sofia': seny,
saviesa, saber)
no és el món de
Sofia, sinó dels
papàs i les
mamàs, els oncles
i les ties de Sofia.
S'han fet la
il·lusió, el Senyor
els la conserve,
que llegint
el llibre de
Jostein Gaarder
recuperaran ells
també una
miqueta de
saber, saviesa
i seny."**

Un matí de primavera Sofia Anundsen, adolescent noruega d'ulls d'ameilla i cabells de lli, va trobar a la bústia una carta anònima que preguntava: "qui ets?", i es va quedar tota torbada. La carta no deia res més: i *qui* era ella, en efecte, quina pregunta tan forta, no? L'endemà va trobar un altre sobre igual, el va obrir, i la pregunta era: "d'on ve el món?" Llavors la Sofia, com és natural (natural?) es va dir: no està bé que una adolescent –encara no havia fet els quinze anys– vaja pel món sense "saber com a mínim d'on ve". Ja s'ho poden pensar: així comença el curs d'història de la filosofia més cèlebre dels últims anys, i segurament el més venut del segle. Set edicions en català en pocs mesos, supose que quinze o vint en espanyol, francès, italià o alemany, i infinites en anglès i en altres llengües. Milions d'exemplars, i l'autor –professor d'institut, escriptor de llibres per infants– catapultat a la fortuna i a la fama. Per un llibre de filosofia, vés per on i qui ho havia de dir. Jo, com que sóc persona de sòlida fe democràtica i molt respectuós amb la voluntat popular, he decidit, com faig de tant en tant, comprar *El món de Sofia* simplement per això: per l'èxit i la popularitat. Cal saber què li agrada al poble lector i, si pot ser, saber també per què: un hom, en la seua joventut, també va estudiar filosofia (molta filosofia) i alguna cosa en queda, allà dins, fins els últims dies de la vida. Preguntar-se "per què", la capacitat de sorpresa, no saber qui sóc ni d'on ve el món, i estar –encara!– permanentment empenyat per la clara consciència que em moriré sense saber-ho. L'adolescent noruega no estava gens empenyada per no saber aquestes coses: simplement acceptava les preguntes que li arribaven misteriosament a la bústia en sobres sense segell. Una nena en *blue-jeans* que accepta l'interrogant metafísic: aquest és el secret, supose.

Perquè algun secret deu haver-hi; altrament Sofia no hauria esdevingut l'heroïna literària de la temporada, i la seua petita aventura filosòfica no seria, com sembla que és, número u en les llistes de vendes. No sé si hi ha misteri o no hi ha misteri, si el lector és seduït per la imatge de Sofia amagada al cau del jardí, esperant un gos que li porta grapats de fulls no se sap d'on, i llavors llegeix apassionadament els fonaments de l'aristotelisme. En realitat, és tot una fantasia infantil, una història –gairebé– d'*Alice in Wonderland*, un petit virtuosisme literari embolicant la trama dins de la trama, i algun altre recurs innocent i diàfan: supose que l'èxit del llibre no és producte d'aquests petits artificis. Ni del filòsof amb boina, com si acabara d'eixir –en un

racó de Noruega– del París de Sartre i companyia. Ni del pare-autor, comandant de les forces de l'ONU al Líban: un pare militar i filòsof, bromista, pacifista i delicat, un pare increïble, literari, que no és el pare de Sofia sinó de l'altra, però en fi, vostès, si tenen ganes, ja llegiran la història i els petits enigmes. No puc creure que això, Sofia, l'altra, el pare, els enigmes, siga el secret d'aquest llibre: el secret, per tant, *ha de ser la filosofia*, cosa que em reconfortaria moltíssim i em reconciliaria, si fóra certa, amb una part de la part lectora de la humanitat.

La meua hipòtesi ha de ser certa. *Primo*: perquè el llibre, fora de la petita història de la filosofia que conté, és molt poqueta cosa, fluix, feble i fals (en tot cas l'original, òbviament, no deu tenir l'abundància de píffies de la versió catalana, algunes antològiques), de manera que *El món de Sofia* sense filosofia no seria res. *Secundo*: perquè aquest llibre, suposadament dirigit als adolescents, no el compren ni el llegeixen els adolescents, companys de Sofia, alumnes d'institut, sinó els seus pares. Són els adults, gràcies a Déu, que volen recuperar una mica de cultura, repassar amablement el curs de les idees, d'Heràclit a Heidegger, de Sòcrates a Sartre, i fer-ho amb el menor esforç: divertint-se i llegint un llibre de moda. *El món de Sofia* (*sofia*: seny, saviesa, saber) no és el món de Sofia, sinó dels papàs i les mamàs, els oncles i les ties de Sofia. S'han fet la il·lusió, el Senyor els la conserve, que llegint el llibre de Jostein Gaarder recuperaran ells també una mica de saber, saviesa i seny. Si més no, la il·lusió de repassar, convertida en novel·leta curiosa, aquella assignatura tan antipàtica del batxillerat. Mai no ens vam preguntar llavors, quan érem com Sofia, qui érem ni d'on venia el món. Més val tard, i més val rellegir les respostes, encara que siguin respostes explicades a una adolescent noruega d'ulls d'ameilla i cabells de lli. En qualsevol cas, anima moltíssim, aquest estiu, comprovar que una mica de metafísica i de cultura general poden produir un gran *best-seller*. És una esperança. Potser Sofia ens ha fet una mica més amable el món.

Joan F. Mira